

This text is not in its final form yet and might undergo some revision. It has been checked thoroughly, but we do appreciate feedback. This text can be used at church, at home, at schools or in non-commercial publications. The translation was done especially for people who speak the Oltenian Ursari dialect

of Romani.

Please let us know if you are interested in having a printed book (roma_info@wycliffe.org). This work is released under the **Creative Commons, attribution, non-commercial no-derivatives 3.0 license**. You may copy and redistribute this work unmodified, in any medium or format, with appropriate attribution, under the same licence.

You may copy the text in its entirety or portions of it, providing the portions selected are not taken out of context.

You may not use this work for commercial purposes.

If you modify the text, you may not distribute it in any form or context.

Această lucrare nu este încă în forma ei finală, și este posibil ca să fie revizuită sau corectată în viitor. A fost verificată cu atenție, dar am fi recunoscători dacă ne-ați aduce la cunoștință orice greșeală. Textul poate fi folosit în biserică, acasă, în școli sau în publicații necomerciale. Această traducere a fost pregătită pentru vorbitorii de limba romani (ursarilor din Oltenia).

Vă rugăm să ne contactați la roma_info@wycliffe.org dacă v-ar fi de folos o carte tipărită. Această lucrare vă este pusă la dispoziție sub **Licența Creative Commons Atribuire-Necomercial-FărăModificări 3.0**. Puteți să copiați și redistribuiți această lucrare doar nemodificat, în orice mediu sau format, cu atribuire potrivită, sub aceeași licență. Puteți copia textul în întregime sau în parte, dacă porțiunile selectate nu schimbă sensul originalului.

Nu puteți folosi această operă în scopuri comerciale.

Dacă reajustați, transformați sau construiți pe baza lucrării, nu veți putea distribui lucrarea modificată, în nici un mod sau context.

E Rut

Kõ Del si muro Del

1 Anθ-äl gesa kana sas bulibaša äl krisitoră, ker-dilis bokh anθ-o them. Atunc äk manus anθa o Betleemo anθa-i Juda gelos te bešel anθ-äl thana orta le Themosqe Moab sar sträino, ov, lesqi rromni haj lesqe duj čhave. ²O anav le manusäsquo sas Elimelek, o anav lesqe rromnäqo sas Naomi, haj o anav lesqe čhavenqo sas Mahlon haj Kilion: sas efratică anθa o Betleemo anθa-i Juda. Kana aresles anθ-äl thana orta le Themosqe Moab, ačhiles othe.

³Pala kodoja o Elimelek, o rrom le Naomăqo mulos, haj oj ačhiles pe duje čhavença. ⁴On lile pesqe rromnja moabite. Jekh bučholas Orpa haj kojaver Rut, haj bešles othe pašal deš bärś. ⁵O Mahlon haj o Kilion mules i on äl duj, haj e zuvli ačhiles bi pe duje čhavenqo haj bi rromesqo.

⁶Pala kodoja uštilis oj haj laqe borja kašte ril pes anθă pō them anθa-l thana orta le Themosqe Moab. Kä othe anθ-o Moab asundăsas kä o RAJ dikhlăs pe poporos haj dinăsas les marno. ⁷Oj inklistis anθa o than anθă savo bešelas haj telărdăs pe duje borănça te ril pes anθ-o them le Judasqo. ⁸Atunc e Naomi phendăs pe duje borănçe:

— 3an, haj rin tumen fiosavi k-o kher pe daqo! O RAJ te phiradöl mištimaça tumença, kadă sar phiradilen i tume kolença kaj mules, haj i mança! ⁹O RAJ te kerel tumen te arakhen odihna fiosavi anθ-o kher pe rromesqo!

Haj cūmidă len.

On vazdes o glaso haj rujes ¹⁰haj phendes laqe:

— Na, si te ris amen tuça kä kō poporo!

¹¹Dar e Naomi phendăs:

— Rin tumen, mīră čheja, sosθe te zan tume mança? Čăces maj si man čhave anθă mīră pintečă te daštın te aven tumare rroma? ¹²Rin tumen, mīră čheja, haj zan tumenqe! Me sem but phuri kašte maj avav rromni rromesqi. Kjar te pakăvas kä maj daštiv te avav rromni äk rromesqi anθ-e răt kadaja haj te kerav čhave, ¹³ažukărenas len tume zi kana barōnas? Ačhonas tume korkoro anθa lenθe haj ni lenas tumenqe rrom? Na, mīră čheja! Mīrī viaca si maj kerki dă sar tumari, kä o vast le RAJesqo mardă man! ¹⁴Haj on vazdes o glaso haj pale rujes.

E Orpa cūmidăs pe soakra haj telărdăs, dar e Rut lilă lan anθ-e angali. ¹⁵E Naomi phendăs:

— Ita, ki kumnata risajlis kä pō poporo haj kä pe devla: risao pala ki kumnata!

¹⁶ Dar e Rut phendã laqe:

— Na ñnkãr te mukav tut, te riv man tuðar! Kaj va zasa tu, va zava i me, kaj va rakãresa tu, va rakãrava i me. Kõ poporo si i muro poporo, kõ Del si i muro Del. ¹⁷ Kaj va meresa tu, si te merav i me, haj othe si te avav praxome. Kadã te kerel manqe o RAJ, haj i maj nasul, kana aver daiçi dekõt o mulimos va despãrcila man tuðar!

¹⁸ Kana e Naomi dikhlãs kã oj kamel te zal laça, ni maj phendãs laqe te ril pes.

¹⁹ Phirdes on ãl duj haj aresles k-o Betleemo. Haj kana aresles anθ-o Betleemo, saoro foro ñnceposajlos te del pes дума anθa lenqi kauza, haj ãl zuvlja phenenas:

— Kadaja si e Naomi?

²⁰ Oj phendã lenqe:

— Na maj phenen manqe Naomi! Phenen manqe Mara,* kã o Del o Maj Zuralo kerdã mirĩ viaca but kerki. ²¹ Pherdi telãrdem, haj nangi anel man palpale o RAJ. Sosθe te maj phenen manqe Naomi, kana o RAJ si mirĩ kontra haj o Del o maj Zuralo andinãs o nasulimos pã ma?

²² Kadã risajlis e Naomi haj e Rut, e moabitãnka, laqi bori, savi risajlis laça anθa-l thana orta le Themosqe Moab. Aresles k-o Betleemo k-o ñnceputo le secerimasqo le orzosqo.

E Rut maladõl le Boazoça

2 Le Naomja sas lan ãk ruda pala o rrom, ãk manus prinzando haj bravallo anθa o nãmo le Elimelekosqo, kaj buçholas Boaz. ² Anθ-ãk ges phendãs e Rut e moabitãnka le Naomãqe:

— Kamav te zav p-o kïmpo te kidav spiçja pala kova savesθe arakhava mištimos.

Haj oj phendã laqe:

— 3a, mirĩ çhej!

³ Gelis haj areslis p-o kïmpo te kidel spiçja pala ãl secerãtorã. Kadã kerdilos kã kodoja rig kïmposqi sas le Boazosqi, anθa o nãmo le Elimelekosqo.

⁴ Haj ita avilos o Boaz kaθar o Betleemo haj phendãs le secerãtorenqe:

— O RAJ te avel tumença!

Haj kadala dine les anglal:

— O RAJ te binekuvintil tut!

⁵ Pala kodoja o Boaz phendãs pe sluzitoresqe o maj baro le secerãtorenqo:

— Kasqi si kadaj zuvli tãrni?

⁶ Haj o baro le secerãtorenqo dinãs anglal:

— E zuvli kadaja si e moabita, kodoja savi risajlis le Naomãça anθa-l thana orta le Themosqe Moab.

⁷ Phendã manqe: «Rugiv tut te mukes man te kidav spiçja! Si te kidav maðkar ãl snopi, pala ãl secerãtorã.» Haj avilis haj açhilis anθã pirnenθe kaθar o çaso kodova le detexerinaqo zi akanak, haj ni hodinisajlis numa ãk cira anθ-o kher.

⁸ Atunc o Boaz phendãs le Rutãqe:

— Añun, mirĩ çhej, ta na zas te kides spiçja anθã aver kïmpo, na durõ kaθar, haj açho kate le zuvlãnça! ⁹ Te dikhes savo kïmpo secerina les haj za lença! Porunçisardem le tãrnimasqe ta na makhen pes tuðar. Kana va avela tuqe truś, te zas k-ãl pirja haj te pes anθa so va ñnkalavena mirã manus!

¹⁰ Atunc oj çhudã pes le moça ke phuv haj phendã lesqe:

— Sar arakhlem mištimos angla tuθe, kašte ñngriços tut manθar, ku sã kã sem strãino?

¹¹ O Boaz dinã lan anglal:

— Phendinãjlos manqe sã so kerdãn anθa ki soakra dã kana mulos kõ rrom, haj sar muklãn ke dades, ke da haj kõ them anθã savo kerdilãn, te zas kã ãk poporo kaj ni zanesas les maj anglal. ¹² O RAJ te pokinel tuqe so kerdãn, haj ki pokin te avel tuqe laçi anθa-irig le RAjesqi, o Del le Israelosqo, tala savesqe phakja avilãn te azãvãdis tut!

¹³ Haj oj phendãs:

— Muro raj! Te arakhav mištimos angla tuθe, kã tu mĩngiisardãn man haj ke vorbe geles k-o ilo ke sluznikaqo! Haj me ni sem sar jekh anθa ke sluzniçã.

¹⁴ Ke vremja kana xal pes, o Boaz phendãs le Rutãqe:

— Pašo, xa marno, haj kingãr kõ kotor anθ-e mol šukli!

Oj beślis paša ãl secerãtorã. Haj ov dinã lan kukja peke. Xalãs, çajlilis haj maj açhilo lan. ¹⁵ Pala kodoja uštulis te kidel spiçja. O Boaz dinã kadaj porunka pe tãrnimasqe:

— Muken lan te kidel spiçja maðkar ãl snopi haj ta na xolãren lan! ¹⁶ Haj kjar tume te ñnkalaven spiçja anθa-l snopi anθa laθe! Te muken lan te kidel spiçja haj ta na xolãren lan!

¹⁷ Haj kadã kidãs oj poa kïmpo zi e rãt, haj mardãs so kidãs. Sas kam ãk efa orzosqi.† ¹⁸ Lilãs lan haj gelis anθ-o foro, haj laqi soakra dikhlãs so kidãs. Pala ko-

***1:20** Naomi xakãrdõl anθ-e çhib le evreenqi „plãkuto”, haj Mara xakãrdõl „kerkimos”.

†**2:17** ãk efa si lan kam deśuduj okale (kg).

doja ĩnkaladās o xamos kaj muklā les pāce oj ćajlilis, haj dinā les laqe. ¹⁹ Laqi soakra phendā laqe:

— Kaj kidān spićja ages, haj kaj kerdān buki? Binekuvintime te avel kova savo phiradā tuqe grižaθar!

E Rut phendā pe soakraqe kasθe kerdās buki:

— O anav le manuśāsqo kaj kerdem buki ages si Boaz.

²⁰ Atunc e Naomi phendās pe borāqe:

— Binekuvintime te avel kaθar o RAJ, kaj ni muklās pi mila kaθar āl zuvinde haj kaθar āl mule! O manuś kadava si ruda amenća, si jekh anθa amare rāskumpāratorā.

²¹ Atunc e Rut, e moabitānka, phendās:

— Ov phendā manqe: «Beś pašā muro tārnimos zi kana ni maj avela sećerimasqo!»

²² Haj e Naomi phendās le Rutāqe, pe borāqe:

— Mīri ćhej, si maj mišto te zas lesqe zuvlānća, ta na lel pes dakoniva tuθar pā aver kĳmpo.

²³ Haj kadā e Rut aćhilis le zuvlānća le Boazosqe haj kidā spićja zi kana termenisajlos o sećerimos le orzosqo haj o sećerimos le givesqo. Sa kā pi soakra beśelas.

E Rut k-āl pĳrne le Boazosqe

3 Haj e Naomi, laqi soakra, phendā laqe:

— Mīri ćhej, nas mišto te rodav tuqe āk than te odihnis tut, kaj te avel tuqe mišto? ² Ita o Boaz savesqe zuvlānća sanas, naj ov ruda amenća? Dikh kā ov rakāqo si te ućanel o giv pe aria. ³ Thov tut, makh tut ulećça, hurādo śukar haj de tut tele ke aria le trejerimasqi! Dar ta na kerdos prinzandi kadal manuśāsqe zi kana ni xala haj ni pela! ⁴ Kana ćhula pes tele, dikh o than kaj ćhul pes tele, pala kodoja za, de rigaθe pa lesqe pĳrne haj ćhu tut tele! Atunc ov si te phenel tuqe so te keres.

⁵ E Rut dinā lan anglal:

— Si te kerav sā so phendān.

⁶ Dinā pes tele ke aria haj kerdās sā so poruncĳsar-dāsas laqi soakra.

⁷ O Boaz xalās haj pilās haj lesqo ilo sas laćho. Pala kodoja gelos te ćhul pes tele pašā e grāmada le givesqi. E Rut avilis ćorjal, dinā rigaθe pa lesqe pĳrne haj ćhutā pes tele. ⁸ K-o maśkar le reakāqo o manuś izdrajas, boldā pes, haj dikh āk zuvli sas tele kā lesqe pĳrne. ⁹ Atunc ov phendās:

— Kon san?

Haj oj dinās anglal:

— Sem e Rut, ki sluźnika. ĩntinzosar ke po-gja le hajnaqe pā ki sluźnika, kā tu san muro rāskumpāratori!

¹⁰ Haj ov phendās:

— Binekuvintime te aves kaθar o RAJ, mīri ćhej! Tu sikadān maj but mištimos maj palal dā sar anglal. Kā ni phirdān pala tārne, fie kā on si ćorā sau bravale.

¹¹ Akanak, mīri ćhej, na dara, si te kerav tuqe sā so phenes, kā saoro foro zanel kā san āk zuvli gogāver.

¹² Si ćaćes kā sem tuqe pašardo, dar maj si āk manuś, āk ruda maj pašā sar manθe. ¹³ Aćho kadaj rāt kate! Haj texara kana kamela te rāskumpārĳl tut, mišto, te rāskumpārĳl tut. Dar kana ni plaćol les te rāskumpārĳl tut, si te rāskumpārĳv tut me, zuvindo si o RAJ! Sov kate zi detexara!

¹⁴ Oj aćhilis suti kā lesqe pĳrne zi detexara, haj uśtilis maj anglal ta na daštĳn te prinzandōn āl manuś jekh pā aver. O Boaz phendās:

— Ta na zanel koniva kā ĩntrisajlis āk zuvli anθ-e aria!

¹⁵ Haj maj phendās:

— An e mantaua kaj si pā tuθe haj ĩnkār lan!

Haj oj ĩnkārdā lan, ov māsurisardās śov māsurĳ orzosqe* haj ćhutā len pā la. Pala kodoja ĩntrisajlos anθ-o foro.

¹⁶ E Rut risajlis kā pi soakra, haj e Naomi phendās:

— Sar sas, mīri ćhej?

E Rut phendā laqe sā so kerdāsas laqe o manuś kodova:

— ¹⁷ Dinā man kadal śov māsurĳ orzosqe haj phendā manqe: «Ta na ris tut le vasteća nango kā ki soakra!»

¹⁸ Haj laqi soakra phendās:

— Beś gogāver, mīri ćhej, zi kana aśunesa sar termenĳla pes e buki kadaja: kā o manuś kadava ni va arakhela pi paćja zi kana ni va termenĳla ages e buki kadaja.

O Boaz lel dā rromni le Rutja

4 Anθ-o ges kodova o Boaz gelos ke poarta le forosqi haj beślos othe. Haj ita kā nakhelas o rāskumpāratori anθa savo phendāsas o Boaz. Atunc phendās:

— Mo amalle, av kate haj beś!

Haj ov avilos haj beślos. ² O Boaz lilās deś manuś anθa-l phure le forosqe haj phendās:

— Beśen kate!

***3:15** Śov māsurĳ orzosqe sas kam trānda okale.

Haj on bešles. ³ Pala kodoja phendäs le räskumpärätoresqe:

— E Naomi, kaj risajlis anθa-l thana orta le Moabosqe, bikinel o kotor le phuāqo savo sas amare phralesqo, le Elimelekosqo. ⁴ Haj gūndisajlem te kerav tuqe prinžandi kadaj buki haj te phenav tuqe: kin lan angla kala kaj bešen kate haj angla äl phure amare poporosqe! Kana kames te räskumpäris lan, räskumpäris lan! Dar kana ni kames te räskumpäris lan, phen manqe kašte zanav, kä angla tuθe naj koniva savo te räskumpäril lan, haj pala tuθe sem me.

Atunć ov phendäs:

— Si te räskumpäriv lan.

⁵ O Boaz maj phendäs:

— Anθ-o ges kana va kinesa e phuv kaθar e Naomi, sa äk data va kinesa i le Rutja e moabita, e rromni le mulesqi, kašte ĩnkärdöl o anav le mulesqo anθä lesqi moštenirja.

⁶ Atunć o räskumpärätori phendäs:

— Ni daštiv te räskumpäriv lan pä muro ginimos, daraθar ta na rimov mĩri moštenirja. Le tu o drepto le räskumpärimasqo, kä me ni daštiv te räskumpäriv lan!

⁷ Anglal anθ-o Israelo sas äk obićej kana kindölas sau parubdolas daići, kašte zuraol e buki: jekh ĩnkavelas anθa o pĩrno pi sandaua haj delas lan kolavresqe, haj e buki kadaja sas äk märturia anθ-o Israel. ⁸ Kadä kä o räskumpärätori phendäs le Boazosqe:

— Kin lan anθa tuθe — haj ĩnkalahäs pi sandaua. ⁹ Atunć o Boaz phendä le phurenqe haj saorä poporosqe:

— Ages sen martorja kä me kinav kaθar e Naomi sä so sas le Elimelekos haj sä so sas le Kilonos haj le Mahlonos. ¹⁰ Haj sa äk data kinav i le Rutja ka rromni, e Moabita, e rromni le Mahlonosqi, kašte ĩnkärdöl o anav le mulesqo anθä lesqi moštenirja, haj o anav le mulesqo ta na xasaol maškar lesqe phral, haj nić anθä lesqo foro. Tume sen martorja ages.

¹¹ Atunć saoro poporo kaj sas ke poarta haj äl phure phendes:

— Säm martorja! O RAJ te kerel le rromnja savi ĩn-tril anθä kö kher te avel sar e Rahela haj sar e Lea, save kerdes o kher le Israelosqo! Te avel tut bravalmimos haj ĩnstja anθ-e Efrata haj te keres tuqe äk anav baro anθ-o Betleemo! ¹² Äl čhave, save va dela le tuqe o RAJ anθa-i kadaj täрни zuvli, te keren tuqe äk kher sar o kher le Perecosqo, o Perc kaj kerdä les e Tamar le Judasqe!

¹³ Kadä kä o Boaz liläs le Rutja haj oj sas lesqi rromni, haj ov sutos laça. O RAJ kerdäs lan te ačhol khamni, haj oj kerdäs äk čhavo. ¹⁴ Atunć äl zuvlja phenenas le Naomäqe:

— Binekuvintime te avel o RAJ, savo ni muklä tut ages bi äk räskumpärätoresqo! Lesqo anav te avel slävime anθ-o Israel! ¹⁵ Ov si te boldel pale kö sufleto te trail haj si te dikhel tuθar k-äl phurimata, kä kerdä les ki bori, savi jubil tut haj savi si maj lači anθa tuθe dä sar jefta čhave.

¹⁶ E Naomi liläs le čhaves anθ-e angali haj dikhläs lesθar. ¹⁷ Äl većinä čhute lesqe anav phenindos:

— Äk čhavo kerdilos le Naomäqe!

Haj phende lesqe Obed. Kadava sas o dad le Isajesqo, o dad le Davidosqo.

O nămo le Davidosqo

¹⁸ Kadala si äl čhave kaj kerdiles anθ-o nămo le Perecosqo: o Perc sas o dad le Hecronosqo. ¹⁹ O Hecron sas o dad le Ramosqo, o Ram sas o dad le Aminadabosqo. ²⁰ O Aminadab sas o dad le Nahšonosqo, o Nahšon sas o dad le Salmonosqo. ²¹ O Salmon sas o dad le Boazosqo, o Boaz sas o dad le Obedosqo. ²² O Obed sas o dad le Isajosqo haj o Isaj sas o dad le Davidosqo.